

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 539/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Dziakom, Vajanského 26, Prešov, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 15Er/2656/2009 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 15Er/2656/2009 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **100 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 539/2024-19 z 22. októbra 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní označenom v záhlaví. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať

v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, priznal mu finančné zadost'učinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že oprávnený sa proti s'ťažovateľovi v procesnej pozícii povinného v napadnutom exekučnom konaní domáhal vymoženía peňažnej pohľadávky vo výške 1 325,76 eur s príslušenstvom a trov exekúcie. Mestský súd (pôvodne Okresný súd Bratislava IV) uznesením z 2. decembra 2020 exekúciu zastavil, súdnemu exekútorovi trovy exekúcie nepriznal (výroky I a II – právoplatné 10. decembra 2020) a s'ťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania proti oprávnenému v plnom rozsahu (výrok III – bez dosiaľ vyznačenej doložky právoplatnosti) s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (výrok IV – právoplatný 10. decembra 2020). Dňa 30. decembra 2020 bolo súdu doručené podanie s'ťažovateľa označené ako odvolanie proti výroku III označeného uznesenia. V dôsledku nesprávneho označenia oprávneného v záhlaví uznesenia vydal súd 26. októbra 2021 opravné uznesenie, ktoré v dôsledku v ňom nesprávneho uvedenia sídla oprávneného opravil mestský súd ďalším opravným uznesením z 25. septembra 2024. Uznesením zo 6. novembra 2024 uložil mestský súd oprávnenému povinnosť zaplatiť s'ťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 15,73 eur.

II.

Argumentácia s'ťažovateľa

3. S'ťažovateľ namieta, že neefektívnou a nesústredenou činnosťou mestského súdu (pôvodne okresného súdu) nebolo dosiaľ právoplatne skončené exekučné konanie vo všetkých jeho súčastiach (trovy konania), pričom uvedený stav pretrváva už vyše 3 a pol roka od vydania uznesenia o zastavení exekúcie. S'ťažovateľ pritom už v podnete na zastavenie exekúcie z 21. júna 2020 vyčíslil aj trovy konania.

4. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti je podľa názoru s'ťažovateľa rozhodovanie o trovách konania bežnou súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov, správanie s'ťažovateľa nemalo vplyv na dĺžku napadnutého konania, a teda priet'ahy v napadnutom konaní idú na ťarchu mestského súdu (pôvodne okresného súdu).

5. Nečinnosť a nesústredenú (neefektívnu) činnosť pritom možno podľa názoru s'ťažovateľa identifikovať aj v súvislosti s postupom mestského súdu po doručení podania s'ťažovateľa označeného ako odvolanie. S'ťažovateľ dopĺňa, že *„všeobecný súd sa riadnym spôsobom nevysporiadal s týmto podaním s'ťažovateľa, pričom z vyjadrenia tajomníka senátu vyplýva, že mestský súd takéto podanie posúdil ako odvolanie. Doposiaľ však o odvolaní nebolo rozhodnuté. Na tomto mieste však s'ťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že podľa ustanovenia § 359 C. s. p. môže odvolanie podať len tá strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Z obsahu výroku III. nepochybne vyplýva, že toto rozhodnutie bolo vydané v prospech s'ťažovateľa, a teda nie je oprávnenou osobou na podanie odvolania a takéto odvolanie by mal odvolací súd podľa ustanovenia § 386 písm. b) C. s. p. odmietnuť. Z obsahu odvolania vyplýva, že s'ťažovateľ ním mienil dosiahnuť opravu označenia oprávneného v uznesení zo dňa 02.12.2020. Podľa s'ťažovateľa mestskému súdu po uvedenú dobu od doručenia spomínaného odvolania až doposiaľ nebránili žiadne objektívne dôvody vykonať úkony smerujúce k riadnemu skončeniu odvolacieho konania*

(pričom so zreteľom na skutočnosť, že sťažovateľ nebol oprávnený podať takéto odvolanie by odvolacie konanie zjavne netrvalo dlhšiu dobu) alebo napríklad aj požiadať sťažovateľa o súčinnosť či po vydaní opravného uznesenia trvá na podanom odvolaní či zaujať iný postup (posúdiť odvolanie podľa obsahu a o tom informovať sťažovateľa).“.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

6. Predsedníčka mestského súdu vo svojom podaní z 11. novembra 2024 chronologicky zhrnula doterajší priebeh napadnutého konania. Vzhľadom na okolnosti prípadu podľa jej názoru došlo zo strany mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní k priet'ahom, keď v období od 27. októbra 2021 do 19. decembra 2023 súd nekonal vo veci plynule. Uvedené priet'ahy je možné kvalifikovať ako dôvodné, keďže neboli zapríčinené správaním účastníkov v predmetnej exekučnej veci. Zároveň poukázala na skutočnosť, že od 20. decembra 2023 do 8. septembra 2024 sa súdny spis nachádzal na Okresnom súde Prešov, a preto podľa jej názoru v uvedenom období zo strany mestského súdu nedošlo k priet'ahom. Po vrátení súdneho spisu mestský súd konal plynule.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

11. Ústavný súd si pre účely rozhodnutia o ústavnej sťažnosti vyžiadal súdny spis, s ktorého obsahom sa podrobne oboznámil.

12. Pri posudzovaní prvého kritéria, a to zložitosti veci, ústavný súd musí konštatovať, že rozhodovanie o trovách konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy exekučných oddelení všeobecných súdov a nemožno ho po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité. Uvedené nenamieta ani sťažovateľ a ani mestský súd.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v pozícii povinného v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v dotknutom konaní k zbytočným priet'ahom, teda neprimeraná dĺžka napadnutého konania pred mestským súdom (pôvodne okresným súdom) nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

14. Napokon ústavný súd pristúpil k hodnoteniu tretieho kritéria, a to samotného postupu mestského súdu (pôvodne okresného súdu). V prvom rade poukazuje ústavný súd na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax, v ktorej konštantne zdôrazňuje, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných priet'ahov nevyníma. Aj podľa názoru ESLP by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03, IV. ÚS 551/2013).

15. K uvedeným východiskám však ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou dodáva, že pri rozhodovaní okresného súdu v exekučnom konaní je potrebné rozlišovať medzi rozhodovaním o jednotlivých návrhoch v rámci exekučného konania ako takého. Exekučný súd preto nemôže zodpovedať za potenciálne porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov spôsobené dĺžkou celého exekučného konania, ale len za dĺžku jeho „jednotlivých rozhodovaní“ v rámci exekučného konania (m. m. III. ÚS 867/2016). Inak povedané, namietat' porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru možno na ústavnom súde vo vzťahu k exekučnému súdu len vtedy, ak tento má reálne o čom rozhodovať. V danej veci namietané priet'ahy dopadajú na rozhodovanie o trovách exekúcie.

16. Ústavný súd konštatuje, že v skúmanom období, teda od vydania uznesenia z 2. decembra 2020, ktorým bol sťažovateľovi priznaný nárok na náhradu trov konania proti oprávnenému, do 6. novembra 2024, keď mestský súd rozhodol o vyčíslení priznanej náhrady exekučných trov sťažovateľa, ide o celkovo neakceptovateľnú dobu rozhodovania. Rozhodovanie o trovách exekučného konania sa nevyznačuje zložitým dokazovaním či pojednávaním, ide spravidla o postup súdu *ex katedra*. Mestský súd mal dostatočný časový priestor (takmer tri roky) na rozhodnutie o vyčíslení náhrady trov konania, kým súdny spis v decembri 2023 zapožičal Okresnému súdu Prešov.

17. Berúc do úvahy najmä celkovú dĺžku rozhodovania o výške priznaného nároku na náhradu trov napadnutého exekučného konania (viac ako 3 roky), je možné dĺžku konania v tejto časti exekúcie označiť za neprimeranú, a teda nezlučiteľnú s uplatnenými právami podľa ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, a preto ústavný súd dospel k záveru, že mestský súd (pôvodne okresný súd) v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

19. Napriek zisteniu ústavného súdu, že postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd neprikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože o výške priznanej náhrady trov exekučného konania sťažovateľa bolo po podaní ústavnej sťažnosti rozhodnuté uznesením mestského súdu zo 6. novembra 2024 (bod 4 výroku nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

22. Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 3 000 eur. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že neprimeraná dĺžka konania predstavuje pre sťažovateľa morálnu ujmu. Je však nutné prihliadnuť na okolnosti prípadu. Sťažovateľ uplatnil ochranu pred ústavným súdom, pritom jej zmyslom a účelom je prioritne odstránenie právnej neistoty spočívajúcej v právoplatne neuzavretej právnej veci. Exekúcia bola zastavená ešte v roku 2020 a nerozhodnutou ostala náhrada trov konania. Aj keď na rozhodovanie o trovách konania sa rovnako vzťahuje ochrana

podľa referenčných noriem, z hľadiska otázky, čo pre sťažovateľa „zostalo v hre“, je predsa len náhrada trov konania z hľadiska významu (I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07) oproti hlavnému predmetu konania záležitosťou s menším významom. Vzhľadom na okolnosti danej veci, najmä na zjavne neprimeraný čas rozhodovania o trovách konania, ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadostučinením pre sťažovateľa.

23. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadostučinenie podľa zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa ho považuje za primerané v sume 100 eur (bod 2 výroku nálezu; návrhu na priznanie vyššej sumy nevyhovel výrokom 4 nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia.

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v rozsahu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur a režijný paušál v roku 2024 sumu 13,73 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi priznal náhradu za dva úkony právnej služby, celkovo teda vo výške 713,96 eur (bod 3 výroku nálezu).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu